

S P R A W O Z D A N I A

ANNA ROMANIK

Uniwersytet w Białymstoku

Międzynarodowa Konferencja Rusycystów
„МКР-Барселона 2018” na Uniwersytecie Barcelońskim,
20–22 czerwca 2018, Barcelona (Hiszpania)

Problemy współczesnej rusycystyki i perspektywy jej rozwoju są dyskutowane przy wielu okazjach i w różnych gremiach, jednak tylko wyjątkowe spotkania zapadają w pamięć i przynoszą wymierne korzyści. Za takie właśnie przedsięwzięcie należy uznać Międzynarodową Konferencję Rusycystów na Uniwersytecie Barcelońskim (МКР — Барселона 2018), która odbyła się w dniach 20–22 czerwca 2018 roku w słonecznej stolicy Katalonii. Z całą odpowiedzialnością można stwierdzić, że gospodarze (pracownicy Filologii Słowiańskiej Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Barcelońskiego) nawet w najmniejszych szczegółach zadbali o to, by spotkanie filologów — badaczy i miłośników języka rosyjskiego — odbyło się na najwyższym poziomie, zarówno pod względem merytorycznym, jak i formalnym (organizacyjnym).

Konferencja w Barcelonie miała zasięg międzynarodowy, prelegenci bowiem zjechali się z dalekich zakątków świata, z różnych kontynentów: Europy, Azji, Ameryki Południowej i Północnej oraz Australii. Najliczniej reprezentowaną grupę uczestników stanowili Rosjanie z czołowych ośrodków naukowych Federacji Rosyjskiej, a wśród nich wybitni literaturoznawcy i lingwiści, autorzy cennych monografii, cieszących się w środowisku rusycystycznym ogromnym uznaniem. W gronie zacnych gości konferencji znaleźli się również uczeni z Hiszpanii, Niemiec, Czech, Grecji, Chorwacji, Islandii, Wielkiej Brytanii, Francji, Szwajcarii, Finlandii, Bułgarii, Armenii, Gruzji, Kazachstanu oraz odległych Stanów Zjednoczonych, Puerto Rico, Brazylii, Tajwanu czy Japonii. Polskę natomiast reprezentowała grupa slawistów z Uniwersytetu Jagiellońskiego, Instytutu Sławistyki Polskiej Akademii Nauk, Uniwersytetu Śląskiego, Uniwersytetu Rzeszowskiego, Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, Uniwersytetu w Białymstoku oraz Akademii Pomorskiej w Słupsku. Udział naukowców (zgodnie z programem — 215 osób) z różnych krajów świata w znacznym stopniu podniosło rangę przedsięwzięcia i stworzyło możliwość wymiany myśli naukowej w szerokiej perspektywie. Ponadto w przypadku tej konferencji, przydawka „międzynarodowa” rzeczywiście wybrzmiewa tu niezwykle adekwatnie do sytuacji.

Pierwszy dzień konferencji dostarczył uczestnikom wielu pozytywnych wrażeń. Spotkanie naukowców rozpoczęło się w przepięknej muzealnej auli Paranimf w historycznym budynku uniwersytetu, który nie tak dawno obchodził 550-lecie istnienia. Uroczystego otwarcia dokonał profesor Joan Castellvi. Przywitał gości i przedstawił założenia podjętego przedsięwzięcia. Zgodnie ze standardami i tradycjami konferencji naukowych inaugurację uświetniły dwa wystąpienia plenarne. Pierwszy wykład (*Народные истоки образного языка русской литературы*) wygłosił wybitny rusycysta, kierownik Katedry Filologii Słowiańskiej Petersburskiego Uniwersytetu

Państwowego — profesor Walerij Mokijenko. Drugim prelegentem był profesor Georges Nivat (Uniwersytet Genewski), ceniony tłumacz literatury rosyjskiej oraz twórca ośrodka badań nad kulturą i literaturą rosyjską XX wieku w Lozannie. Odczytał on wnikliwy i pełen zaskakującej autorefleksji referat *От «искренности в литературе» до постмодернистской игры — путь русистики за мою жизнь русиста*. Oba wystąpienia godnie zainicjowały trzydniowe forum naukowe.

Praca w sekcjach odbywała się w trzech zasadniczych blokach tematycznych. Zgodnie z propozycją organizatorów prelekcje uczestników dotyczyły zagadnień literaturoznawczych, lingwistycznych (zarówno w zakresie lingwistyki stosowanej, jak i deskryptywnej) oraz dydaktyki języka rosyjskiego jako obcego. Wyodrębniono następujące sekcje problemowe: *Современная русская литература, Русская литература в мировой культуре, Русский язык как иностранный, Описание и анализ русского языка, Теоретическая и прикладная лингвистика*.

W dwóch sekcjach literaturoznawczych zaprezentowano szeroki wachlarz tematów. Wystąpienia dotyczyły między innymi twórczości literackiej konkretnych pisarzy, zarówno klasyków rosyjskiej prozy, poezji i dramatu, jak i mniej znanych artystów (Susan McReynolds Oddo, *The impact of Literary Theologies: The Reception of Dostoyevsky and Tolstoy*, Yuliya Ilchuk, *The Social Worlds of Tolstoy's and Dostoyevsky's Novels: The Character Network Analysis of Anna Karenina and Brothers Karamazov*; Tatjana Jovovic, *Философские идеи В. Соловьева в Сонечке Л. Улицкой*, Yulia Pasko, *Поэт «под небом и над землей»: к вопросу об организации пространства в поэзии Марины Цветаевой (на примере стихотворных циклов)*; Наталия Иванова Шитакова, *Система хронотопов в творчестве В. Набокова и Г. Газданова*; Ирина Анатольевна Митрофанова, *Ольга Альбертовна Старовойтова, Художественно-эстетический потенциал малой прозы В.Г. Распутина*; Патимат Батыровна Котикова, *Стилистические и жанровые особенности прозы Э. Лимонова (на примере книги Апология чукчей)*; Уршуля Трояновская, *Ситуация поезда — творчество Елены Долгопят как русский вариант современного магического реализма*; Natalia Strelnikova, *Образ курительной трубки в романе С.И. Щепотьева Преданья русского семейства*).

Seria interesujących referatów dotyczyła zagadnienia literatury rosyjskiej w kulturze światowej. Dyskutowano tu na temat przekładu rosyjskich dzieł literackich na inne języki narodowe, poruszono również kwestie recepcji estetycznej dramatów rosyjskojęzycznych na scenie międzynarodowej (Iker Sancho Insausti, *История и особенности развития перевода русской литературы на баскский: 1956–2017*; Denise Reginade Saless, *Переводы русской литературы как элемент бразильской культуры*; Е.П. Ковалевич, *Стратегии перевода интертекстуальных единиц в прозе Б. Акунина*; Mohsen Tounsi, *Русская литература в арабском мире*; Иоланта Любоха-Круглик, *Женитьба Николая Гоголя в польских переводах*; Наталия Эдуардовна Сейбель, *Рецепция русской классики в пьесах Петра Хакса*; Максим Михайлович Гудков, Максим Михайлович Гудков, *Рецепция советской драматургии на американской сцене в годы Второй мировой войны*).

Warto wspomnieć także o wystąpieniach dotyczących ekranizacji kulturowych utworów rosyjskiej literatury (Наталя Львовна Самосюк, *Христианский дискурс в интерпретации произведений современной культуры: романа Е. Водолазкина Лавр и фильма А. Тарковского Андрей Рублев*; Татьяна Александровна Снигирева, *Зачеркивание vs дополнение: редакторская и кинематографическая версии романа В. Аксенова Таинственная страсть*; Галина Нефагина,

Данута Герчиньска, *Русская литература в польских экранизациях*; Ольга Константиновна Страшкова, Ирина Валерьевна Купреева, Ирина Андреевна Бабенко, *Модернистские коды в поэтике российской «новой новой драмы» рубежа XX–XXI веков*).

Одębне forum do dyskusji stworzyli uczestnicy konferencji skupiający się wokół problemów nauczania języka rosyjskiego jako obcego. Współczesny rozwój dostępnych narzędzi technologicznych, a także innowacyjne metody nauczania i uczenia się oraz ich wykorzystanie w procesie dydaktyki stanowią dla nauczycieli i naukowców nowe wyzwania. Ich rezultatem okazały się wieloaspektowe badania i propozycje nowych rozwiązań w zakresie lingwodydaktyki. Wygłoszone w tej sekcji referaty zawierały głos o wykorzystaniu nowych technologii oraz skutecznym metod w nauczaniu języka rosyjskiego w obcojęzycznym audytorium na różnych poziomach kształcenia (Наталья Георгиевна Нестерова, *Интернет-радиопрограмма как основа новой технологии в обучении русскому языку как иностранному (на материале радиоканала интернет-портала «Русский мир»*); Татьяна Бусел, *Дистанционное взаимодействие преподавателя и иностранных студентов-филологов в рамках курса РКИ на базе платформы ТУИС (уровень В2)*; Natasha Anthony, *Task Design in 3D Environments for Online Russian Courses*; Victoria Novikova, *Использование аутентичных видеоматериалов в обучении РКИ: цели и виды работы*; John Langran, *Russian Language Games for the Classroom*; Татьяна Алексеевна Кротова, *Этноориентированное обучение РКИ: проблемы и перспективы*; Liudmila Shafirova, Маша и Медведь как один из ресурсов внеклассного обучения русскому языку). Wiele ciekawych wystąpień poświęcono opisowi doświadczeń w nauczaniu języka rosyjskiego w odmiennych systemach edukacyjnych różnych krajów świata (Гордана Наумович, *Использование видеоматериалов на уроках рки в Сербии*; Оксана Николаевна Калинта, Георгий Стельевич Павлидис, *Мобильные приложения как инструмент формирования мотивации греческих учащихся к изучению русского языка*; Наталья Ермакова, *Преподавание русского языка как эритажного в Германии: от диагностики к планированию*; Андрей Ахметович Зайнгульдинов, *Определение уровня владения русским языком как иностранным в Испании как часть международной системы тестирования*; Marina Niznik, *Опыт создания современной программы по русскому языку как семейному для средних школ Израиля*). Spora część referatów dotyczyła prozodii, głównie problemów związanych z akcentuacją i wymową, szczególnie w środowiskach posługujących się językami z całkowicie odmiennych rodzin czy grup językowych (Дарья Владиславовна Дашкевич, *Типологическая характеристика иностранного акцента в области произношения русских переднеязычных шумных согласных*; Marco-Andrés Camilo-Pietri, *Phonetic and Grammatical Difficulties at the Introductory-Level Study of Russian as a Foreign Language for Puerto Ricans and Spanish-speakers*; Энрике Керо Хервилья, Анхелес Керо Хервилья, Галина Михайловна Литвинова, Мария Николаевна Есакова, *Применение сопоставительного подхода в преподавании русской фонетической системы испаноговорящим учащимся*).

Секcje językoznawcze okazały się najbardziej liczne. Tam również toczyła się ożywiona dyskusja głównie nad stanem współczesnego języka rosyjskiego. Wygłoszone referaty przedstawiały zróżnicowane perspektywy badawcze, dotyczyły zarówno teoretycznego, jak i praktycznego (stosowanego) aspektu języka. Spora część prelekcji skupiała się wokół problemów szeroko rozumianej frazeologii. Uczestnicy zapre-

zentowali ujęcie tradycyjne, a także bardziej innowacyjne, na przykład, w zakresie frazeodydaktyki — stosunkowo nowej dziedzinie badawczej o charakterze interdyscyplinarnym. Referenci zwracali uwagę na trudności w odbiorze i przyswajaniu związków frazeologicznych i paremii w języku obcym, przedstawiali także analizę takich struktur na poziomie składniowym i semantycznym (Людмила Степанова, *Динамика интернационального ядра русской фразеологии*; Ольга Валентиновна Ломакина, *Интернет во фразеологии и фразеология в Интернете*; Igor Alekseevich Sharonov, *Русские пословицы и поговорки в диалоге: дискурсивно-прагматический подход к описанию*; Simón José Suárez Cuadros, *Фразеологический анализ на основе зооморфизмов в русском и испанском языках*; Малика Муратовна Аймагамбетова, *К вопросу о семантическом соотношении трансформированного фразеологизма-заголовка с текстом статьи*; Желька Финк-Арсовски, *Русские и хорватские фразеологизмы с компонентом бомба (бомба)*; Мажанна Карольчук, *Пословицы и поговорки на уроках русского языка как иностранного (анализ польских учебников для гимназистов)*; Елена Константиновна Полякова, Татьяна Евгеньевна Найдина, *Современные фразеологические словари как отражение „широкого” и „узкого” понимания фразеологии*; Мария Львовна Ковшова, *Совпадающие образы и традиционные смыслы в русских идиомах и поговорках*; Мария Львовна Ковшова, *Совпадающие образы и традиционные смыслы в русских идиомах и поговорках*).

Wiele wystąpień dotyczyło zagadnień z zakresu składni języka rosyjskiego. Autorzy zaprezentowali różne podejścia do badanych faktów językowych. Na przykład, omówiono właściwości składniowe współczesnego języka rosyjskiego, charakteryzowano struktury syntaktyczne w różnych dyskursach lub funkcjach, albo też zaprezentowano kategorie składniowe w ujęciu konfrontatywnym (Екатерина Сергеевна Зорина, *Вставные конструкции в романе П. Крусанова Железный пар*; Marina Yevgeniyevna Korovkina, *Синтаксис и языковая картина мира (на материале русского, английского и испанского языков)*; Hsiang-lin Yeh, Kawai Chui, *Syntactic-Semantic Analysis of Emotion Words in S. Dovlatov's Works and the Chinese Translation*; Ольга Игоревна Бобкова, *Способы описания свойства как элемент своеобразия русского синтаксиса*; Oksana Kanerba, *К вопросу о синтаксической обособленности звукоподражательных глагольных междометий*; Ekaterina Mironova, *Subject and Predicate topicalization in Russian: formalist and functionalist approaches*; Михаил Юрьевич Федосюк, *Являться, представлять собой, находится (Способы описания статических ситуаций как элемент своеобразия русского синтаксиса)*; Анна Романик, *Приемы экспрессивного синтаксиса в русской рекламе*).

W kilku referatach podjęto problematykę dyskursu politycznego (Benami Barros Garcia, Francisco Villegas Cara, *Visualizing Russian political discourse*; Gabriela Dudek-Waligóra, *Тактики признания и решения проблемы как главные показатели лидерства в дискурсе В.В. Путина*; Ekaterina Rycheva, *Метаязыковые комментарии в дискурсе российских и чешских политиков*; Robert Szymula, *Средства влияния на аудиторию в инаугурационных речах российских Президентов*).

Warto wspomnieć także dość reprezentatywną grupę wystąpień skupiających się wokół zagadnienia współczesnej leksykografii i związanych z nią zagadnień normy językowej. Prelegenci odnieśli się między innymi do problemu słowników cyfrowych czy kodyfikacji słownictwa rosyjskiego w słownikach wielojęzycznych (Mariola Jakubowicz, Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk, *Место русского языка*

в цифровой версии многоязычного словаря славянских языков; Shamil Khaïrov, *Russian for all occasions: из опыта составления тематического двуязычного словаря коммуникативных фрагментов*; Людмила Григорьевна Бабенко, *Разновидности лексических парадигм в контексте идеографической лексикографии (на материале эмотивной лексики)*; Tatiana Aleksandrovna Tripolskaïa, Elena Yurievna Bulygina, *Интерпретация прагматически маркированного слова в электронной лексикографической базе данных*; Елена Константиновна Полякова, Татьяна Евгеньевна Найдина, *Современные фразеологические словари как отражение „широкого” и „узкого” понимания фразеологии*; Елена Леонидовна Григорьян, *Грамматическая норма и узус: причины расхождений*).

W sekcjach językoznawczy wyodrębnić można było również referaty, które uwzględniały kwestie związane z **dialektologią oraz pograniczem językowym i kulturowym** (Svetlana Zemicheva, *Томский диалектный корпус: современное состояние и перспективы*; Марина Александровна Харламова, *История полиэтнического региона в „зеркале” народной речи: о проекте регионального диалектного корпуса*; Лариса Викторовна Ненашева, *Название верхней и зимней одежды в архангельских говорах*; Татьяна Алексеевна Демешкина; *Принципы описания регионального варианта языка*; Татьяна Александровна Сироткина, *Актуальные проблемы современной этнонимии*).

Ze względu na wielką liczbę referatów trudno jest odnieść się do wszystkich wyróżniających się wystąpień, niemniej z całym przekonaniem należy podkreślić wysoki poziom merytoryczny przygotowanych wykładów, co zresztą w podsumowaniu pokreślili organizatorzy.

Zwieńczeniem trzydniowych obrad konferencyjnych były dwa interesujące wykłady plenarne. Pierwszy z nich zatytułowany *Чуда Шаламова* przygotował jeden z wybitniejszych znawców literatury rosyjskiej na Półwyspie Iberyjskim, ceniony tłumacz — profesor Ricard San Vicente. Natomiast drugi referat (*Шаламов и Солженицын: арьергардные бои за читателя*) odczytał Valery Jesipov — rosyjski pisarz, dziennikarz i scenarzysta, a przede wszystkim czołowy badacz twórczości Szalamowa w Rosji.

Konferencja w Barcelonie udowodniła, że zarówno kultura, literatura, jak i język rosyjski, są obiektem wieloaspektowych badań o zasięgu globalnym. Dorobek rosyjskich pisarzy, poetów jest żywo dyskutowany i wyznacza kanony światowej literatury, a język ze względu na permanentny rozwój nieustannie inspiruje lingwistów do rozważań. Cieszy także fakt, że w skomplikowanych czasach politycznych i ekonomicznych napięć między Zachodem a Rosją, język oraz literatura pozostają wolne od uprzedzeń, a ich piękno doceniają zarówno naukowcy, jak i przeciętni amatorzy rosyjskiej kultury. Poza tym należy dodać, że pobyt w stolicy Katalonii pozostanie w pamięci na długie lata również z innych względów. Niezapomniane wrażenia pozostawi przepiękne miasto, łączące historię i współczesność, kuszące plaże i uśmiechy miejscowej ludności, pełnej werwy i pozytywnych emocji. Pozostaje jedynie żywić nadzieję, że organizatorzy dotrzymają złożonej obietnicy i konferencja „МКР — Барселона” stanie się wydarzeniem cyklicznym.